భర్తారూ... హార్తిపోయారు

డాక్టర్ పి.వి.రమణ

పున్నాగపూల వెన్నెలా నేలపై పరుచుకున్న వెన్నెల పూతను చూస్తుంటే పార్వతీశానికి ఏ పగటి దృశ్యాన్నో చూసినట్లనిపించటం లేదిప్పుడు. ఆ జ్యోత్స్నా ప్రసూత్తు, దివి ద్వారం నుండి భువి తీరానికి చేరిన మమతానుబంధాల పులకరింపుల స్మృతికి మధుర వరంగా అనిపిస్తున్నది అతనికి ప్రస్తుతం.

వసంతం ప్రసాదించిన అశల చిగుళ్ళ లేవ సొగసులు, సన్నజాజుల ఆర్ద్ర పరిమళం, తరుణ కిరణాల ఆహ్లాదమయ స్పర్శ, నవచైతన్య చేతనకు అద్దం పట్టినట్లున్న ప్రకృతి, కొండల గుండెలను దూసుకుంటూ వచ్చే సెలయేళ్ళు, ఇవన్నీ చూస్తున్నప్పుడు లోగడలా బిక్కు బిక్కుమంటూ కుప్ప కూలి పోవటం లేదు పార్వతీశం. వీలైతే పరామర్శించే పవన ప్రవాహంలో కేరింతలు కొట్టాలన్నంత ఉబలాటం ఉంది ఇప్పుడు పార్వతీశానికి. వీలైతే భయాన్ని గుండెల్ని పిండి వేసే వేదననే కాదు—మృత్యువునే ఎదిరించి జీవించాలన్నంత ఆరాటంగా ఉందతనికి.

మంచుగడ్డల వర్షం, రాత్రి మెరుపు మొగ్గల్లా బలిపించే నక్షత్రాలు, పర్వత శిరశ్శిఖరాలు, తరుముకుంటూ పోయే కరిమబ్బులు, తరువుల్ని పెనవేసి కొనే తరుణ లతికలు—ఇవ్వన్నీ లోగడ అతని ఎదను తవ్విన విషాద అనుభూతులే! అతని మనసుపు పిల్చిన విట్ఫార్పుల ఘోషలే!

ఇప్పుడు దోసిళ్ళ కొద్దీ ఆ ప్రకృతి సౌందర్య ప్రవాహాన్ని జుర్రు కోవాలన్నంత తపన, తహతహ. గొంగళిపురుగు సీతాకోక చిలుకలా పరిణామం చెంద టానికి ప్రకృతి నుండి ఎన్ని పాఠాలు నేర్చుకుందో! అట్లాగే పార్వతీశం తన చుట్టూ కమ్మి వేసిన విషాదాన్ని తుడిచి వేసుకొంటూ, క్షోభను నెట్టి వేసుకుంటూ, కాలం ఉరవడిలో చిందులాడి ఆత్మీయతా బంధాల ఒడ్డుకు చేరాడు. చేరాక అతనిలో ఎంత మార్పు! ఎంత విస్తరించిన ఆశావాదం అతని మనసులో! ఏవో కనిపించని కోరల మధ్య నలిగి పోయే జీవిలా, ఇరుసులో ఇరుక్కుని రాపిడి చెందే శాపగ్రస్తునిలా, ప్రకృతి ఘోషంతా తన ఘోషే నన్నంతగా పరితపించిన పార్వతీశానికి — ఇప్పటి పార్వతీశానికి ఎంత తేడా! అప్పటి పార్వతీశం లోలోతుల్నుండి వేటు వేసిన అశాంతి గర్భాన్ని చీల్చి చూస్తే, మనసును కాలపు పొరలలోకి మళ్ళించి పరికిస్తే—రెండేళ్ళ క్రితం—

పిల్లా జెల్లాతో కలిసి ఇల్లు దాటి బయటకు పోవటమంటే చచ్చేంత భయం పార్వతీశానికి. అందులో ఏ సినిమాకో, మరేదో ప్రోగ్రాంకో సకుటుంబంగా పోవటమంటే బిక్కు బిక్కుమనేది గుండె. ఆ మాట కొస్తే ఇంట్లోనే కూర్చుని భార్యతో కరువు తీరా కబుర్లాడుతూ పరాచికాలు పరస్పరం పంచుకుంటూ కాలం దొర్లిస్తాడను కోవటం పొరపాటు. ఎదురు బొదురూ కూర్చుని మనసు విప్పి అర్ధాంగితో మాట్లాడా లన్నా పార్వతీశానికి బెరుకు. ఈ బెరుకుకు అనేక కారణా లున్నాయి. విడమరిచి చెప్పలేనంత గతం ఉంది.

హాలిడే స్పెషల్ ట్రైన్ పార్వతీశం సకుటుంబంగా సినిమాకు వెళుతుంటే, వెనక నుండి యువ్వనపు చాయల్లోకి అడుగు పెట్టిన కుర్రవాళ్ళ కామెంట్.

"ఇదంతా ఈ తల్లి కడుపు చలవేనా? ఇందుకు మూలపురుషుడివి నువ్వేనా, నాయనా?" అన్నట్లుగా తమ దంపతుల వైపు గుచ్చి గుచ్చి చూసే ముష్టి చూపులు, వాళ్ళ శ్రాద్ధపు పరిశీలనా పరికింపులు. కసి తీరా తిట్టుకునే వాడు పార్వతీశం. వీలైతే ఆ చూపుల రాయుళ్ళను విరుచుకు తినేయాలన్నంత ఉద్రేకంతో పూగిపోయేవాడు. అయితే, ఈ ఆవేశాలు, వూగి పోవటాలు మరొ కంటికి చేరనంతటి గుంభనలో ఉండేట్లు జాగ్రత్త పడేవాడు. చాలాసార్లు పార్వతీశం ఉద్రేకం అర్ధాంగి ప్రశాంత మౌనంలో జావకారిపోయేది. అతని లోని అంతర్ఘర్షణలు, కల్లోలాలు ఆమె నిండైన నిగ్రహంతో నీరు కారిపోయేవి. ఇది జీవిత అనుబంధం. ఒకరికి మరొకరుగా అన్నట్లుగా అల్లుకుపోయిన పవిత్ర బంధం అన్న భావంలో నిండిన అర్ధాంగి ప్రవర్తన ముందు పార్వతీశం సంకుచితత్వం, దాని తాలూకు పిలకలు వేసే పలవరింపులు, పరిరాపాలు తలలు వంచుకుని నిలబడేవి.

ఇప్పుడు భార్యామణి, నా బొంద మణి, ఈ సాయంత్రం మళ్ళీ మరో ప్రోగ్రాం వేసింది. లహ. ఆజ్ఞ జారీ చేసింది. దిక్కుమాలిన సినిమా. మరో దిక్కు మాలిన థియేటర్, అంతకన్నా దిక్కుమాలిన పనీ పాటా లేని జనం. అసహనంతో కదిలి పోయాడు పార్వతీశం. ఆ అసహనం తాలూకు చిహ్నాలన్నీ అతని ముఖాన్ని ఆవరించి నల్లగా కమిలగొట్టాయి. కక్క లేని, మింగలేని విషాద భరితమైన దయనీయ అవస్థలో పార్వతీశం. అతని మనసుకు గండి పడింది. అదు పూ ఆ పూ లేకుండా చిమ్ముకొస్తున్న ఆలోచనలు. ఆత్మ శోధనలు. విశ్వంలోని వివిధ మనశ్శకుస్తుల భూమికలు. విభిన్న ప్రవృత్తులు. విపర్యాయ దశలు. ఇవన్నీ రేఖా చిత్రాలై, ప్రకరణాలై పార్వతీశం కళ్ళ ముందు వర్ణ దృశ్యాల్లా కదలాడ సాగాయి.

అవును ... అవేవో దేశాల్లో కాపురాలంటే కాగితం పడవలు. ఒకరి పట్ల మరొకరి విశ్వాసం ఏ ఇంత సన్నగిల్లినా, అలవాట్లలో, అనుభూతుల్లో రవ్వంత అసంతృప్తి కలిగినా ఒక్క క్షణం కలిసి ఉండరు. పరిష్కారం—విధిగా విడిపోవటం. నా బొంద పెళ్ళిళ్ళు ... బులపాటం పెళ్ళిళ్ళు ... పార్వతీశం నిప్పులు తొక్కినట్లు చిందులేశాడు. అట్లా విడిపోయిన భార్యాభర్తలు నిమిషాల మీద వేరే భాగస్వాముల్ని వెతుక్కుని నూతన దంపతులుగా వేడుక చేసుకుంటారు. పార్వతీశం మనసు మండిపోయింది. అతని నరాల నూనె మరిగించిపోసినట్లు హోరు హోరు మన్నాయి. విడిపోయి మళ్ళీ అటువంటి అర్జంటు వివాహాలు చేసుకొన్న దంపతులు ఏ మూలనో పడివుండక దేశం మీద పడతారుట. విహారానికి. ఆ విహారాలలో ఎన్ని వింతలు! ఎన్ని వినోదాలు ... ఆలోచిస్తున్న పార్వతీశం మనసు అసంతృప్తితో భుగభుగమంది. అసహనంతో అవయవాలు సెగల శాఖల్లా జ్వలించినై. సాలెగూళ్ళలో చిక్కుకొని సౌధాల్లో నివసిస్తున్నా మనుకొనే మనుషులలా, ఎండమావుల అలల్ని అందుకొని దప్పిక తీర్చుకోవాలనుకునే ప్రయత్నం ... వీళ్ళ పిండాకూడు దాంపత్యాలు ... ఒళ్ళు తిమ్మిరెక్కి కొట్టుకు చస్తున్నారు. ముక్కులు చిట్లించి హుంకరించాడు పార్వతీశం. స్వానుభవం గుర్తుకొచ్చి, చెంపమీద ఎవరో చెళ్ళున చరిచినట్లు ఆక్రోశించిపోయాడు. క్రమంగా ఆ ఆక్రోశం సమసిపోయి, ఏదో ఉదాసీనత జొరబడింది. ఆ ఉదాసీనాన్ని ఆవహ్యించుకొంటున్న నీరస విస్రాణాలు.

ఆ రామ్మూర్తిగాడే దీనంతటికి మూలకారణం. తేట నీటి ప్రవాహంలో తుప్పుపట్టిన ఇనుపముక్క వేస్తే అటు నీరూ, ఇటు ఆ ఇనుప ముక్క రెండూ భ్రష్టమవుతా యంటారు. అట్లాగే వాడి భ్రష్టమైన ఆలోచనలతో తన బ్రతుకును రొష్టు పట్టించాడు. వాణ్ణి ఉప్పు పాతర్లో దించాలి. చీపురు చేతికిచ్చి రోడ్ల మీద వూడిగం చేయించాలి. వెధవ, తన బ్రతుకు వాడి పథకాల కొక ప్రయోగశాలగా అయింది. వాడి ఎక్స్పెరిమెంట్స్‌తో, నానావిధ ప్రయోగాలతో వింత ప్రహసనంలా తయారైంది

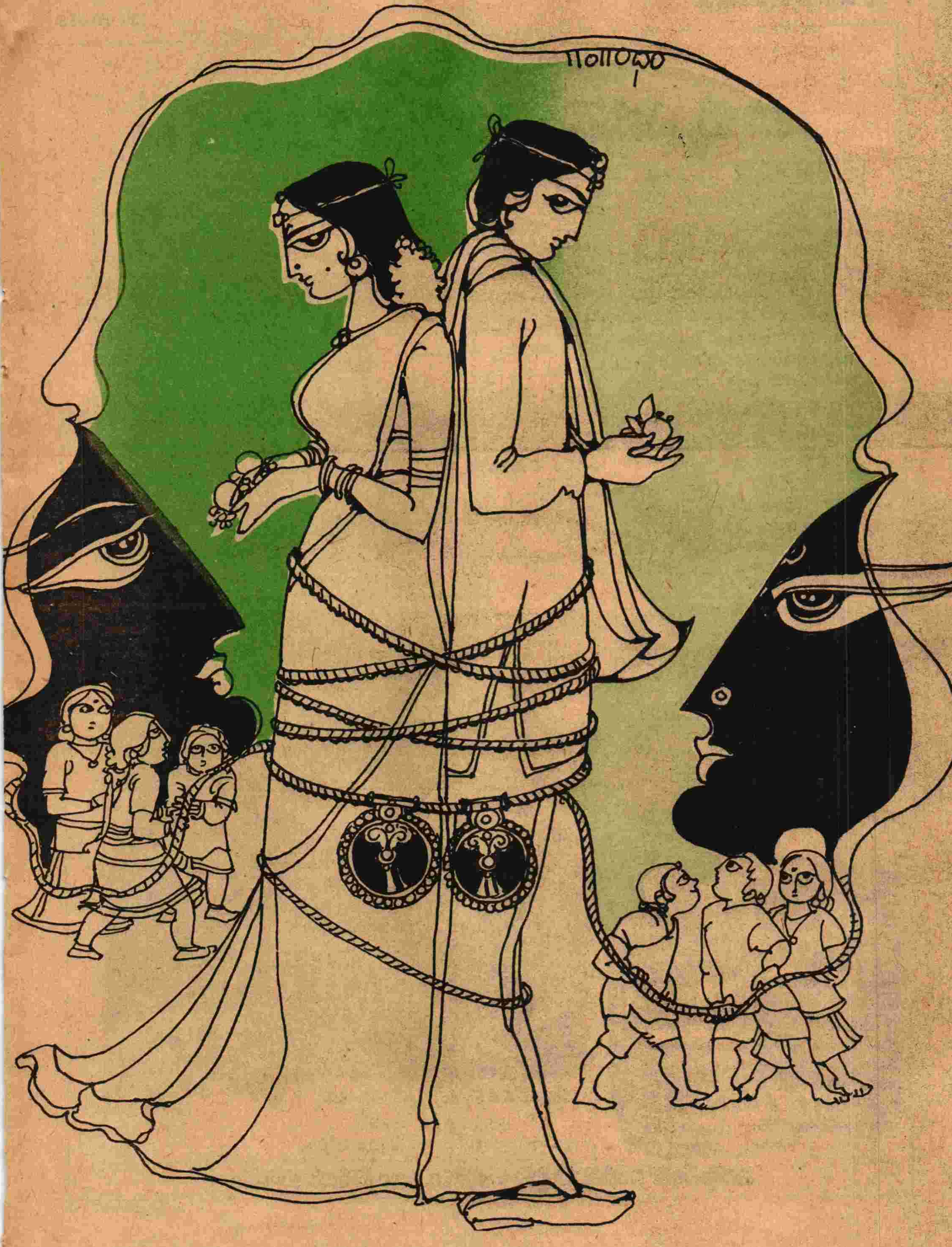

తన జీవితం. అయినా ఆ వరకు సంతోషమే.
మరోసారి ఉద్రేకంతో వూగిపోయాడు పార్వతీశం. కళ్ళముందు లేని రామ్మూర్తి మీద విస్తుపట్లు ఆరంభించాడు. పార్వతీశం మనో నేత్రం ముందు గత స్మృతుల తాలూకు సందడి. చెదిరి చెదిరి పోయిన జ్ఞాపకాలన్నీ ఒక్క కుదురుగా కదురుకొని పార్వతీశం ముందు నిలబడ్డాయి.

ఆఫీసు లంచ్ అవర్‌లో రామ్మూర్తి గాడు తనను సమీపించాడు. అంతవరకూ ఫర్వాలేదు. ఏ కాఫీ కోసమో కావాల్నాడ పోతున్నాడేమోనని తాను భావించాడు. నాడిచ్చిన వెర్రి మొర్రి సలహాకు తాను మొదట్లో నివ్వెరపోవటం, ఆపై తటపటాయించటం, ఆ తర్వాత మౌనం వహించటం, ఆ మౌనాన్నే అస్త్రంగా మార్చుకొంటూ వాడు విజృంభించటం ... పార్వతీశం విలవిల్లాడిపోయాడు. గతం అంటేనే భూతం ఆవహించినట్లు వణికిపోయాడు. అయినా ఆ గతం తాలూకు ఛాయలు ఇంగువ కట్టిన గుడ్డలా అతన్ని అంటి పెట్టుకొనే ఉన్నాయి.

"పార్వతీశం! నీ నుండి నా కో సమాధానం కావాలి." ప్రశాంతంగా అడిగాడు రామ్మూర్తి.

"ఏమిటది?"

"నిజాయితీకి మించిన సంపద లేదంటారు మనిషికి. మనసులోని ఆర్తిని, వేదనను, ఆవసరాన్ని మరో మిత్రునితో కలిసి పంచుకోవటం అదృష్ట మంటారు ..."

"ఇంతకీ ఏమిటి నువ్వు చెప్పబోయేది?" రామ్మూర్తి మాటలని మధ్యలోనే త్రుంచివేస్తూ అడిగాడు పార్వతీశం.

"ఆవేశపడకు. ఇది నీ భావిజీవితానికి సంబంధించింది. ఒంటరితనంకన్నా మించిన శాపం మనిషికి వేరే లేదంటారు. అంతకుమించిన శత్రువు ఉండదంటారు. ఆ ఒంటరితనం కల్పించే విపత్కర స్థితికి బాహికంగా, అంతరికంగా మనిషి కుమిలారి పోవాల్సిందే." చెప్తున్న రామ్మూర్తిని పార్వతీశం గుడ్లప్పగించి చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

"ఒంటరి మనిషి జీవితం కొయ్య గుర్రం లాంటిదిరా. కోటి ఆమడలు పరుగు తీయాలనే మనసుకు ఈ కొయ్య గుర్రం ఏ విధంగా బాసట మీయగలుగుతుంది? సముద్రం హోరెత్తుతూ ఉంటుంది—ఒడ్డు దాటాలనీ, నేల తల్లి ఒడిలో ఒదగాలని. కాని ప్రయోజనం? అఖండ దీపికలా వెలగాల్సిన మనిషి జీవితాన్ని అర్ధాంతరంగా కొడిగట్టించగల ఘనత కూడా ఈ ఒంటరితనానిదే .. వింటున్నావా,పార్వతీశం?" రామ్మూర్తికి సమాధానం ఇవ్వకపోగా విసుగ్గా చూశాడు పార్వతీశం.

"అదేరా. ఈ విసుగే కాదు. తన ఉనికే తనకు భారంగా చేసి, నిరాశతో, నిర్లిప్తతతో ప్రతి క్షణాన్ని చీకటి గూటిలో కాపురం పెట్టించే స్థితికి ఈడ్చుకుపోతుంది మనిషిని ఏకాకితనం. అప్పుడు మిగిలేదేమిటి? జీవరేఖల శిఖరాలలో చీకటి వూతలు. పంజరంలోని పక్షికి పరిష్కారం దొరకనట్లే, అది పసిడి పంజరమైనా, ముత్యాలు పేర్చినదైనా విహంగ జీవితానికి విముక్తి ఉండదు. ఆ విధంగానే ఎన్ని హంగులున్నా, ఆర్భాటాలున్నా ఒంటరితనం మరణానికి నేపథ్యమేలా!" చెప్తున్న రామ్మూర్తి పాలోచనగా పార్వతీశం వైపు చూశాడు.

"ఒంటరితనం కావాలని కోరుకునే వాళ్ళు లేరంటావా?"

"అది మహర్షులకు, వేదాంతులకు, మహాకవులకే పరిమితమైన భావన."

"సామాన్యులకు కాదంటావు?"

"ఈ ఉరుకుల పరుగుల జీవన ఆరాటంలో అలిసి పోయిన వ్యక్తి ఎప్పుడు ఇంటికి చేరుదామా అని తాపత్రయ పడుతుంటాడు. దేనికి? అక్కడ లభించే చల్లని చూపుల మధ్య సేద తీర్చుకోవటానికి? వాత్సల్యానురాగాల అమృతత్వంతో కొత్త వూపిరి నింపుకోవటానికి. అర్థమవుతున్నదా, పార్వతీశం. మిత్రునిగా నాదో అభ్యర్థన. నీవు మళ్ళీ వివాహం చేసుకోరా." చెబుతూ ఆశగా పార్వతీశం వైపు చూశాడు రామ్మూర్తి.

మంచు పొగను చీల్చు కొచ్చిన వెలుగు రేఖలా రామ్మూర్తి కళ్ళల్లోనూ ఏదో తెలియని తృప్తి లాస్యం చేస్తూ, మ్లానం కమ్ముకున్న ముఖాన్ని కొద్దిగా ప్రసన్నం చేసింది. మిత్ర ధర్మంతో తను విప్పి చెప్పిందంతా పార్వతీశం చేదు నిజాల తెరవాటిగా భావించి తీసి పారేయడన్న విశ్వాసం రామ్మూర్తి హృదయంలో కొత్త నాదాలకు పల్లవిని ప్రసాదించింది.

పార్వతీశం కొన్నిక్షణాలు ఆలోచించి అన్నాడు.

"వివాహమే వివేకమైన మార్గ మంటావు. నా సమస్యకు పరిష్కార మంటావు."

"సమస్యకు పరిష్కారం, జీవితానికి పరమార్థం కాకపోయినా, నీ మనస్తత్వం సంపూర్ణంగా చదివిన

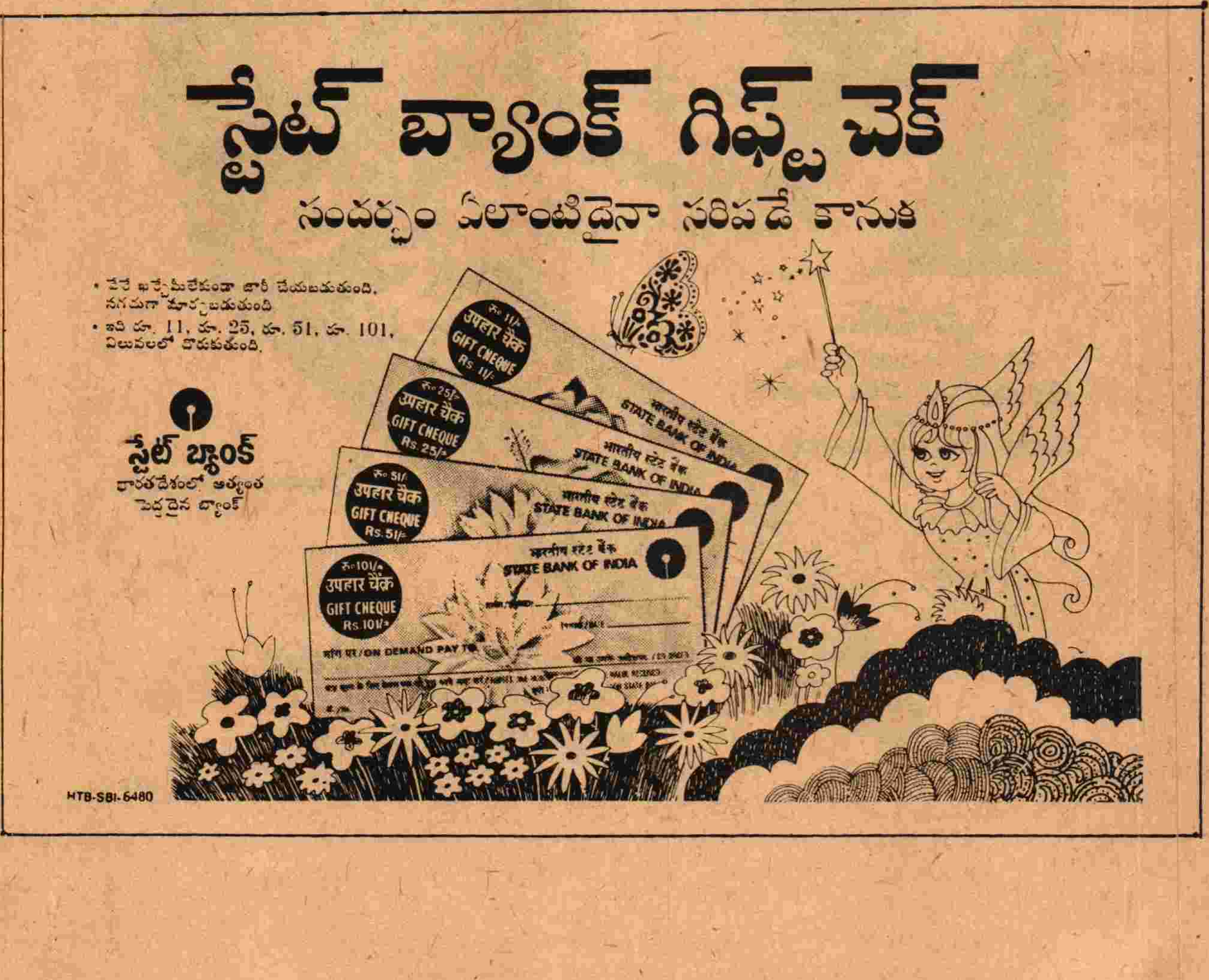

నాకు నీకు ప్రస్తుతం తోడు ఎంత అవసరమో గ్రహించ గలిగాను. నీవు కోరుకునే లక్ష్యానికి చేరుకోవాలనుకునే గమ్యానికి నీకు సరైన అండ అవసరం. ఇదేదో ప్రణయ సరదాల కోసమో, పరవశాల వివశత్వం కోసమో కాదు నేను చెబుతున్నది. శోక సంసార కూపంలోకి బలవంతాన నిన్ను నెట్టి ఒడ్డున ఉండి నేను వినోదిద్దామని ఆంతకంచే కాదు. మడి పండడానికి నీరు ఎంత అవసరమో స్నేహం, వాత్సల్యం, ఆత్మీయతలతో జీవితం చిగురించాలన్నా మరో స్త్రీ సహచర్యం నీకూ అంతే అవసరం. ఆ హస్తం అందుకున్నప్పుడు జీవితం పట్ల ఇప్పుడు నీ కేర్పడ్డ విరక్తి, విర్లిప్తత రూపు మాసి పోవటమే కాదు. నవ చైతన్యంతో నీ మనసు రాగరంజిత మవుతుంది. ఆలోచనల్లోని నీలి అరలు, పొరలు అన్నీ ఏకీకృతమై, ఆదర్శాలకు, ఆశయాలకు విముక్తి పథం గోచరిస్తుంది. జీవితమే సజీవ వాహినిలా శరవేగంతో ప్రవహించి పోతుంది.''

''నా కా అనుభవం కొత్త కాదుగా'' ఆశ నిరాశల సంధి బంధం నుండి పెకలించుకు వచ్చిన స్వరంతో అన్నాడు పార్వతీశం.

''నిజమే, ఆమె జీవన్మరణాల ఆవలి గట్టుకు వెళ్ళిపోయింది.''

''వ్యుతి కన్నా, స్మృతి గొప్పదంటారు. ఆమె స్మృతులే చాలు నాకు'' గతానుభూతుల స్పర్శలో పులకిస్తూ అన్నాడు పార్వతీశం.

రామ్మూర్తి పార్వతీశాన్ని పరికించి చూశాడు. ఆ చూపులో ఆప్యాయత, అనురాగాలు.

''పార్వతీశం ఆ స్మృతులు రంగు రంగుల సబ్బు నీటి బుడగల వంటివి. ఏ క్షణంలోనైనా పేలిపోతాయి. మళ్ళీ వైరాశ్యపు క్రీనీడలు. నా మాట విను. ఒక స్నేహితునిగా, నిన్ను అభ్యర్థిస్తున్నాను. నీ మేలు కోరే వాడిగా మరో జీవికి నీ స్నేహ హస్తాన్నందించి, నీ ప్రస్థానంలో తోడు నిలుపుకోమని మనసారా సలహా ఇస్తున్నాను.''

''ఆత్మవంచన చేసుకోమంటావ్. మళ్ళీ పెళ్ళి అంటూ ప్రేమ మైకంలో పడిపొమ్మంటావ్.'' పైకి పార్వతీశం అలా అంటున్నా అతని స్వరలో ఏదో మధురగీతం లాలూకు ఆలాపన అల్లుకుని ఉంది.

''ఇందులో ఆత్మవంచన ప్రశ్నేముంది? మరో ఉజ్వల నాదంతో నీ ఆదర్శాల ఒడి నింపుకోమంటున్నాను. అభయమిస్తూ నిన్ను జేరే మరో జీవితో కలిసి, ఆప్యాయతానుబంధాలకు పోరలు ఒందీయమంటున్నాను. మసి బారిన నీ జీవిత చిత్రాన్ని కొత్త రంగులతో అలంకరించుకో మంటున్నాను. నిజం చెప్పు, నీకు మళ్ళీ వివాహం మీద వాంఛ లేద? మరో తోడు కావాలన్న ఆరాటం లేదా? అయినా నీ వయసు మాత్ర మెంత, పార్వతీశం, మూడు పదులు నిండలేదు!'' చెబుతున్న రామ్మూర్తి స్వరంలో చెలమ నుండి పొంగు కొచ్చే చెలిమి ధార.

పార్వతీశం మనసులో మహార్ణవాల ఘోష. అతని గుండె అంతర్ఘర్షణల సుడిగుండంలా అయింది. ''నిజమే. తన పాత్ర ఈ జీవిత రంగస్థలం నుండి తప్పుకోక ముందే మరో స్త్రీ పాత్ర ప్రవేశ అవసరం ఉంది. ఆ పాత్ర ఎంత త్వరగా ప్రవేశిస్తే అంతమంచిది. జీవన రంగస్థలం అప్పుడే కాంతివంత మవుతుంది. ఈభావం తన మనసును ఆవహించి చాలా కాలమైంది. తనే తాత్సారంచేస్తూ వచ్చాడు'' తనలోనే తను సణుక్కున్నాడు పార్వతీశం.

పార్వతీశం రామ్మూర్తులది పైపై స్నేహంకాదు. క్షణంలో ఆరి వెలిగే మెరుపు లాటిది అంతకన్నా కాదు. వారిమధ్య మైత్రి మనసు పొరల లోలోతుల కంటా వెళ్ళి బలమైన బంధం వేసింది. ఫలితంగానే రామ్మూర్తి మిత్ర ధర్మ నేపథ్యానికి మచ్చటైన రాగాలాపన జత చేశాడు.

''ప్రభుత్వోద్యోగంలో ఉంటూ, నెలకు నాలు గంకెలు పైచిలుకు సంపాదన గల, పిల్లా జెల్లా ఏ బాదర బందీలేని, భార్య చనిపోయిన, బుద్ధిమంతుడైన, ముప్పై సంవత్సరాల వ్యక్తికి, అణుకువ, విధేయత, విశాల భావాలు కల వధువు కావలెను. సంతానం లేని విధవ రాలైనను పరిశీలించబడును.''

పార్వతీశం గింజుకుంటున్నా, మొత్తుకుంటున్నా పట్టించుకోకుండా, ధైర్యాన్ని నూరి పోసి, తన కార్యక్రమంలో భాగంగా వివాహ ప్రకటన పత్రికలో ఇవ్వనే ఇచ్చాడు రామ్మూర్తి. పార్వతీశం హృదయాంతరాల్లో మెదలే వూహలకు సవ్యమైన రూపకల్పన ఇదే నన్న భావరి రామ్మూర్తిని నిగ్రహ పరచటమే కాదు. సమస్యకు పరిష్కారంలో ఈ ప్రకటనకున్న ప్రాముఖ్యం మనసులోకి వచ్చి రామ్మూర్తి ముఖం ప్రసన్నతతో వెలిగిపోయింది. నిస్సహాయంగా, మవునంగా ఉండిపోయిన పార్వతీశాన్ని చూసి ముసి ముసిగా నవ్వుకున్నాడు రామ్మూర్తి. పార్వతీశంలో అంతర్లీనంగా అల్లుకు పోయి నైరాశ్యాన్ని, ఆశా భంగాన్ని ముగింపు దశకు తెచ్చి, తిరిగి అతని జీవితంలో వేడుక వెలుగులు నింపటానికి ఒక స్నేహితునిగా తన కర్తవ్యాన్ని తాను నెరవేర్చానన్న భావం రామ్మూర్తికి అవధుల్లేని తృప్తిని కలిగించింది. మిత్రబంధానికి భాష్యం వాత్సల్యానురాగాలు సహకార మమకారాలే అన్న సత్యం రామ్మూర్తి మనసులో మధురంగా మెదిలింది.

''పిల్లలు లేరని వ్రాయటం నాకు నచ్చలేదు.'' మంచుకరిగినంత నిశ్శబ్దంగా ఆక్షేపించాడు పార్వతీశం. తనలోతాను నవ్వుకున్నాడు రామ్మూర్తి.

''ముందు మళ్ళీ నీవో ఇంటివాడివికా, పార్వతీశం! ఆ తరవాత అన్ని విషయాలు సర్ది చెప్పొచ్చు.''

సందేహాలు, సంకోచాలుగంద్ర గోళం రేపుతున్నా ఏదో ఆశ, ఆ ఆశ కొసల నుండి పుట్టుకొస్తున్న పులకరింత పార్వతీశాన్ని నోరెత్త నీయలేదు. కుడి ఎడమల తారతమ్యం లేని అనుభవ తీరాన, అన్ని తపనలకు, చింతనలకు అతీతంగా కలలను సార్థక పరుచుకున్నట్లుగా సేద తీరుతున్న భంగిమలో పార్వతీశం విసిరిన చిన్న రాయి పెట్టే చక్కిలిగింతలకు ప్రశాంత సరోవానికి ఎన్ని పులకరింతలు. ఎన్నెన్ని కలరింతలు. పార్వతీశం మనసూ అదే స్థితిలో అదే అస్తిత్వంలో.

కాలం తన నైమిత్తిక కార్యక్రమంలో నిమగ్నమై పోయి ఉంది. కాలెండర్ లోని ఒక కాగితం మారేంతలోనే, సంతానం లేదని చెప్పబడ్డ ఒక వితంతువును చేపట్టి పార్వతీశం మళ్ళీ ఒక ఇంటివాడయ్యాడు. ఒదిగి పోయే చరిత్రలో తనకూ, తన దైన ఒక అస్తిత్వచిహ్నం మిగుల్చుకున్నట్లు, మవున విషాద నీడల జీవితం నుండి పక్కకు తప్పుకుని ఏదో విముక్తి పథంలోకి వచ్చినట్లు నిబ్బరంగా ఉండి పోయాడు పార్వతీశం. ఆనందోద్వేగాల అనుభవాల్ని అందిస్తూ, వివాదాల కతీతంగా, విచిత్ర బంధంగా ముడి వేసుకుపోయిన నూతన అర్ధాంగితో సరి పెట్టుకో సాగాడు పార్వతీశం. ఆ తరవాత శ్రీమతిగా, సహ ధర్మచారిణిగా ఆమె చేరువై, సన్నిహితమై తనలో కలిసిపోయిన ఒకానొకతరుణంలో ఆమె మత్తు చూపుల్లో చూపుల్లో కలిపి అడిగాడు పార్వతీశం.

''పిల్లలంటే నీ కిష్టమేనా?'' పార్వతీశం కళ్ళల్లోకి ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది శ్రీమతి. జంకుగా చూసింది. ఆ జంకులోనే అంత కథ దాగిందని పార్వతీశానికి అప్పట్లో తెలియలే.

''చెప్పు మరి, ఇష్టమేనా?'' ఆమె పెదాలపై కుడి చేయి చూపుడు వేలుతో సుతారంగా గీతలు గీస్తూ అడిగాడు పార్వతీశం. శ్రీమతి తలూపింది.

ఆ మరునటి రోజే, గతించిన భార్య తల్లిగారి వద్ద ఉన్న ముగ్గురు పిల్లల్ని తీసుకొచ్చి బెరుకు బెరుకుగా విషయం వివరించాడు కొత్త శ్రీమతికి పార్వతీశం. ఆ పిల్లల్ని చూసి ఆమె లబో దిబో మని గుండె బాదుకోలేదు. భంగు తినలేదు. చిర్రు బుర్రు లాడలేదు. నాకు అన్యాయం చేశారు నాయ

నోములంటూ వీధినిబడలేదు. ఆదరంగా ఆప్యాయంగా వాత్సల్యంగా ఆ ముగ్గుర్నీ దగ్గరకు తీసుకుంది. అక్కున దాచుకుంది. వాళ్ళ చిరుబుగ్గలపై ముద్దులముద్రలు వేసింది. ఆరాటంతో, సందిగ్ధంలో నిలబడి ఉన్న పార్వతీశం కళ్ళల్లోకి నిశితంగా చూసింది. చిలిపిగా చూసింది. ఆ చూపులో 'భర్తగారూ, దొరికిపోయారు' అన్న భావంతో చెలిమి కలిపిన విశ్రాంత. 'ఇహ మీ పని చెబుతా' అన్న ధీమా, నిబ్బరం. ఆ ధీమాకు రెక్కలొచ్చినై. విశ్వావృతంలో స్పందించే ద్వంద్వాల్ని స్పష్టంగా ఆమె మనసును అంచనా వేయటంలో విఫలమయ్యాడు పార్వతీశం. అయినా ఆశ నిరాశల ఆటుపోటులు దాటి సంశయ శిఖరాల ఆరోహణ ప్రయాసను దాటి నిర్వేదనా తీతంగా ఉండిపోయాడు పార్వతీశం.

ఆ తరవాత వారం రోజులు దాటలేదు ఉత్తరం, పత్తరం లేకుండానే ఊడి పడ్డాడు ఈ పేపరు సంబంధపు పెద్ద బావమరిది. ఒంటరిగా కాదు ముగ్గురు పిల్లల్నీ వెంటేసుకుని, ఈ గృహ సామ్రాజ్యానికి ఆ పిల్లలూ వారసులే నన్నట్లు.

"బావగారూ! పిల్లలు దైవ మిచ్చిన వర మంటారు. అంతేకాదు. సాక్షాత్తూ దైవ స్వరూపు లంటారు. వాళ్ళను కాదంటే పుట్టగతు లుండ వంటారు. అందుకనే మా చెల్లి— మీ ముగ్గురి పిల్లలకూ కన్నతల్లిగా, అంతకంటే మిన్నగా ఉండ టానికి ఉబలాటపడుతూ నాకు ఉత్తరం వ్రాసింది. ఆ ఉత్తరంలోని అక్షరాలు నాకు అమృత బిందువుల్లా అనిపించినై. ప్రకృతిలోని సమస్త మమతాను భూతులూ అబ్బురంగా, ఆహ్లాదంగా దర్శనమిస్తూ ఆత్మనిండా, అనంతం నిండా కమ్ముకుపోయిన అనురాగ కాంతి రేఖలు నా చెల్లి ముఖంపై తిరిగి చూడగలనన్న మధురమైన తృప్తి నా చెల్లి ఉత్తర సారాంశం స్పర్శామాత్రంగా నాకు కలిగించింది. మీ పిల్లలకోసం ఆత్మ త్యాగానికి కూడా సిద్ధపడు తుంది నా చెల్లి. ఈ విషయం నేను ఎంతో విశ్వాసంతో చెప్పగలను. ఇందుకు మీరు మా చెల్లికి కృతజ్ఞతలు ... భార్యాభర్తల మధ్య కృత జ్ఞత లేమిటి లెండి, బావగారూ! ఇప్పుడు మీ విశాల హృదయానికీ, చల్లని, ఉదార మనసుకూ, ఉదాత్త ప్రవర్తనకూ వో చిన్న పరీక్ష. నూరబద్ధాలు ఆడైనా వో వివాహం జరిపించమని మన పెద్దలు చెప్పారు చూశారూ ..."

పార్వతీశం బావమరిది వైపు సందేహంగా చూశాడు. వెర్రివెర్రిగా చూశాడు. సాగదీయక విషయమేమిటో తేల్చి చెప్పమన్నట్లుగా చూశాడు.

"దైవ మిచ్చిన సంతతిని కాదనలేం కదా, బావ గారూ! ఈ ముగ్గురూ నా బుల్లి బావమరదలు. నా చెల్లి రూపాన్ని ముమ్మూర్తులా పుణికి పుచ్చు కొన్న చిన్నారి చిచ్చుబుడ్లు. ఈ నిజం వివాహానికి ముందే మీకు చెప్పలేదు. చెప్తే బండబారిన దాని జీవితం మరింతగా బండబారిపోతుంది. వ్యథలో, విరక్తితో నిండిపోయిన దాని బ్రతుకులో, నిరాశా నిట్టూర్పులు మరింతగా కమ్ముకుపోతాయి. నిరాసక్తతతో, వైరాగ్యంతో నిరామయంగా బ్రతుకు నీడుస్తున్న నా చెల్లి భవిష్యత్ జీవితం రాగ

రక్షకుడు

ఒక భయంకర వన్య మృగం బారి నుండి తన నెవరినా రక్షిస్తారా అని ఒణికిపోతున్న వాడు, తనని రక్షించేవాడు పేరు ప్రతిష్ఠలు కలవాడై ఉండాలని షరతులు విధించడు. ఆ సమయంలో ఏ అనామకుడు తన ప్రాణాన్ని కాపాడినా ఆ సహాయాన్ని సంతోషంగా స్వీకరిస్తాడు.

'మరి మనల్ని రక్షించే సుజ్ఞానం పేరు ప్రఖ్యాతులున్న వాళ్ళే మన కందించాలని ప్రజ లెందుకు వాంఛిస్తున్నట్టో!' అంటాడు సూఫీ వేదాంతి ఫుజాలీ.

– ప్రనీల్

రంజిత మధుర స్మృతులతో దీప్తివంతంగా వెలిగి పోవాలన్న ఒక్క ఆశ, ఆలోచనే ఈ విషయాన్ని గోప్యంగా ఉంచేటట్లు చేసింది. ఆ మనసు మాసిన బొమ్మకు తిరిగి జీవంపోసి, క్రుంగి క్రుశించిపోయిన దాని పవనాడుల్లో తిరిగి చైతన్యశక్తిని నింపగలరన్న విశ్వాసం మీ పట్ల నా కేర్పడింది. ఇప్పుడు ఈ చిన్నారులు ముగ్గురికీ గూడా తండ్రీ, గురువూ దైవం అన్నీ మీరే. వివాహానికి ముందే ఈ విష యాన్ని మీకు చెప్పనందుకు మాత్రం మీరు మన్నించాలి." చెప్పడం ముగించి ఆశగా, ఆరాటంగా పార్వతీశం వైపు చూస్తుండిపోయాడు బావమరిది.

పార్వతీశం అవాక్కైపోయి నిల్చుండిపోయాడు. బావమరిది మాటలు అతని మనసుని చెళ్ళుమనిపి స్తున్నాయి. ఆశ్చర్యం, అసహనం, భయం ముప్పే టగా అల్లుకొని పార్వతీశం ముఖంపై కప్పుకు పోయినై. శరీరం తునాతునకలై పోతున్నట్లు ... కణతలు నొక్కుకు పోతున్నట్లు ... కన్నీటిబొట్లు టపటప రాలి ప్రవాహమై ఉరక లేస్తున్నట్లు ... ఏదో రాపిడితో గుండె ముక్క చెక్కలవుతున్నట్లు ... కొరత కొరతగా ... లోటు లోటుగా ... ఇరుకు ఇరుకుగా ... బిగుతు బిగుతుగా ... మరెన్నెన్నో విచిత్ర విషాదావస్థల్లో పార్వతీశం. తుఫాను చల్లారిన తర్వాత నిశ్శబ్దం మాటువేసిన సాగర అగాధ లోతుల్లోని గంభీరంలా పరిసరం. 'ఎంతో నేర్పుగా ఉచ్చు వేశాననుకున్న తనను తిరిగి అదే ఉచ్చులో బిగించా రన్నమాట.' చైతన్యావస్థకు వస్తూ తనలో తాను సణుక్కొన్నాడు పార్వతీశం.

"ఏమండీ ... కోపం తెప్పించానా?" దీనంగా అడుగుతున్న శ్రీమతి.

పార్వతీశం శ్రీమతి వైపు చూశాడు పిచ్చిగా.

"నన్ను మన్నించరూ?" ప్రార్థనతో శ్రీమతి.

ప్రేమార్థాన్నే గాక, జీవిత పరమార్థాన్ని తనకు తెలుపుతూ తన ఎదలో ఎదగా, నదిలో అలలా, శుభమైన కలలా, తనలో ఆమె సర్వస్వాన్ని భద్రంగా దాచుకొన్న శ్రీమతినేపే కన్నార్పకుండా చూస్తూ ఉండిపోయాడు పార్వతీశం. కన్నీళ్ళ స్థానంలో కల కలల కనకాంబరాలు వెదజల్లిన శ్రీమతి, పాడారి పోయిన బ్రతుకు పథంలో పసుపుబొట్లు పెట్టి, అనురక్తి హారతులు పట్టిన శ్రీమతి, నుదుటిపై తిలకం రేఖతో మెరిసిపోతూ, పచ్చపచ్చని కాంతితో మిసమిసలాడుతూ, సంధ్యాకాంతిలో అపరంజి బొమ్మలా వెలిగిపోతూ ఉన్న శ్రీమతిని చూసిన పార్వతీశం మనసు సర్దుకుపో, సర్దుకుపో అంటూ పోరు పెట్టింది. మసకబారిన తన బతుకులో వెలుగుల వలపుల ప్రభాతం ప్రసరింపజేసిన అర్ధాంగిని దూరం చేసుకోవడమంటే, మళ్ళీ తిరిగి చీకటి పూతలో చిక్కుకు పోవటమే నంటూ బుద్ధి హెచ్చరించింది పార్వతీశాన్ని. అట్లా అని, ఆమె ముగ్గురి పిల్లల్ని ముచ్చటగా దగ్గర తీసికోవడమంటే ఎడారిలో వడదెబ్బ తిన్నవాడి పరిస్థితిలా అయింది. పార్వతీశం తన చేదు జీవితంలో అమృతవర్షం కురిపించిన శ్రీమతికి దూరంగా రాలేడు. ఆమె పిల్లలకు తండ్రిగా వ్యవహరిస్తూ, తన పరిష్వంగం లోకి వాళ్ళను తీసుకోలేడు. ఈ ద్వైదీ అవస్థలో చిక్కుకున్న పార్వతీశం మనసులో ఎన్నెన్నో మౌన ఘోషలు, అతని గుండెలో ఎన్నెన్నో బీటలు. దీనికి పరిష్కృతి తన మృతేనా అన్న ఆలోచన వచ్చి నిలువెల్లా వణికిపోయాడు.

"ఏమండీ" ఆర్ద్ర స్వరంతో శ్రీమతి.

"ఊఁ" పిచ్చి చూపులు చూస్తూ అన్నాడు పార్వతీశం.

"మీకు బాధ కలిగించానా?" మౌనంగా శ్రీమతిని, ఆమె ముగ్గురి సంతానాన్ని చూస్తూ ఉండిపోయాడు కొన్ని క్షణాలు.

"పోనీ వీళ్ళను మా అన్నయ్యతో తిరిగి పంపించి వేయనా?"

పార్వతీశం ప్రాణ విహంగపు రెక్కలు ఏదో ఆశతో టపటపమన్నాయి. మళ్ళీ అంతలోనే అంత రాత్మలో ముసురుకుంటున్న నిరాశల నీడలు, 'ఒక వేళ వాళ్ళతోపాటే శ్రీమతి గూడా వెళ్ళిపోతే... పోతే... తన బ్రతుకు మళ్ళీ దారితప్పిన ఏ ప్రస్థానం లోకో, మళ్ళీ తన గుండెను కోసివేసే ఆర్ద్ర వేదనల అకురాయి ... ఇహ ఆ వేడి కన్నీరును తను భరించ లేడు. అసాంతం ఆక్రమించే ఆ నిట్టూర్పు పొగల గ్రహణాన్నుండి తాను తప్పుకోలేడు' తనలో తానే సతమతమై పోతూ పార్వతీశం అనుకొన్నాడు.

"వాళ్ళని ఉండనీ. నీ పిల్లలైనా నా పిల్లలేగా" యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష పడ్డ ఖైదీ చెరసాల ద్వారంలో ముఖం పెట్టి రక్షణకోసం మూలిగి నట్టుగా అన్నాడు పార్వతీశం.

"ఇహ వీళ్ళారుగురూ మన పిల్లలు. అవునా?" గుండెనుండి ఉబికి వస్తున్న సంబరంతో ఉజ్జ్వలంగా వెలిగిపోతూ అంది శ్రీమతి. తలూపాడు పార్వతీశం. ఇప్పు డతని దో విచిత్రావస్థ. అటు పరవశం లేదు. పరితాపం వదిలి పోలేదు. అతని చుట్టూ సమాధి కట్టిన దైన్యం. గుండెలో నిప్పుల ఉప్పెన.

అగిగో ... సరిగ్గా అప్పటినుండే పార్వతీశానికి వెన్నెలంటే వెగటు, సన్నజాజుల సౌరభమంటే వణుకు. శ్రీమతి గాజుల లలిత లలిత రవళులు విన్నా ఉక్కిరిబిక్కిరి.

గతం చెదిరిపోయింది. పార్వతీశం కళ్ళ ముందు నుండి. దృశ్యాదృశ్యజ్ఞాపక సంకేతాలు వర్తమానంలో కలిసిపోయాయి. ఆ వర్తమానంలో నిరామయంగా పార్వతీశం.

"ఇంకా రెడీ అవలేదేమండీ అవతల సినిమా

బైమవుతూంటే?'' చంద్రచాపంలా, నీలమణి దీపంలా వెలిగిపోతూ ఉన్న శ్రీమతి వేపు బెరుకు బెరుగ్గా చూశాడు పార్వతీశం.

''ఏమిటండీ అట్లా చూస్తారు?''

''వెళ్ళక తప్పదంటావా?'' నసుగుతూ పార్వతీశం.

''మీ కిష్టం లేకపోతే మానుకొంటానులెండి.'' మగవాడి బలహీనత ఎక్కడుంటుందో తొలిరాత్రే పరిశోధిస్తుందట ఆడది. ఆ బలహీనత మీదే అస్త్రం మీద అస్త్రం వేయటం ఆడవారికి వెన్నతో అబ్బిన విద్య.

''పిల్లలు ఆరుగురూ మన వెంటేనా?'' పార్వతీశంలో సన్నని వణుకు.

''బాగుంది. వాళ్ళని వదిలి వెళ్తామా?''

''అదికాదు. ఇంతమంది పిల్లలు ... నలుగురూ గుసగుసలాడుకొంటారు. నవ్వుతూ చూస్తారు.'' తల వంచుకొని నసుగుతూ పార్వతీశం.

మొట్టమొదట విభ్రాంతపోయింది శ్రీమతి. ఆ తర్వాత తేరుకుని పార్వతీశాన్ని అనునయిస్తూ అంది,

''నలుగురుకోసం మనం బ్రతుకుదామా చెప్పండి. మన పిల్లలు, మన ఇల్లూ, మన జీవితం. ఈ విషయంలో నలుగురికీ ఏ సంబంధం చెప్పండి. అయినా అడ్డమైన వాళ్ళూ అన్న ప్రతి మాటా మనం అసలు పట్టించుకోవటం దేనికి? మీది మరీ సుతిమెత్తని మనసు. ఇహ చాలుగానీ, త్వరగా డ్రెస్ వేసుకోండి.''

''అవును ... మన పిల్లలే. ముగ్గురికి తల్లికొత్త. ముగ్గురికి తండ్రికొత్త.''

''ఏమిటండీ మీ రనేది. నేను ఆ ముగ్గుర్నీ పరాయి పిల్లలుగా చూస్తున్నానా? ఇంకా మీరు న న్నర్థం చేసుకోలేదా?'' శ్రీమతి నేత్రాలు సజలాలైనాయి. పార్వతీశం మనసు విలవిల్లాడింది.

''లేదులే. నీవు కళ్ళనీళ్ళు పెట్టకు. నాకు కాళ్ళు ఆడవు.'' సముదాయిస్తున్న స్వరంతో పార్వతీశం.

ఈ మోహం, వ్యామోహమే మగజాతి పౌరుషాన్ని నీరు కారుస్తున్నది. స్త్రీ మీద ఈ ఆకర్షణ పొందే మగవాడు మగవాడుగా నిలబడలేడు లోలోన తన్నుతాను శపించుకొంటూ లేచాడు పార్వతీశం. అతని కళ్ళముందు కాటుక చీకటి.

వో నాడు ఒంటరిగా పార్కులో కూర్చొని పరిసరాల్ని చూస్తూ ఉండిపోయాడు పార్వతీశం. పకపక నవ్వుతూ పరవశంతో ఆడుకొంటున్న ఎందరో పిల్లలు. ఆ పిల్లల్ని గమనించిన పార్వతీశం మనసులో ఏదో చెప్పరానంత హోరు. గుండెల్లో రాపిడి. అతని మనోనేత్రం ముందు తిరిగి పరుచుకొంటున్న గత స్మృతుల తాలూకు దృశ్యాలు.

పునర్వివాహం చేసుకున్న తొలి రోజుల్లో ఎంతో శాంతిగా, ప్రశాంతంగా కన్పించిన పార్వతీశం, రాను రాను వేడి నిట్టూర్పులతో, తెర్లుకొచ్చే వేదనతో సతమతమైపోవటం, అందరికీ దూరంగా, మౌనంగా చివరకు ఆఫీసులో కూడా ఏదో నేరం చేసినవాడిలా భయంతో బిక్కుబిక్కుమంటూ గడపటం రామ్మూర్తికి ఆశ్చర్యం కలిగించింది. ఆవేదన రగిలించింది. పార్వతీశం అశాంతికి అసలు కారణ మేమిటో రామ్మూర్తి గ్రహించ గలిగాడు. ఆ అశాంతిని, ఆక్రోశాన్ని పోగొట్టే ఔషధాన్ని సిద్ధంచేసి ఉంచాడు. పార్వతీశం మనసులో కమ్ముకొన్న మంచు పొగల్ని, గుండె పొరల్లో అలుముకొన్న విషాద

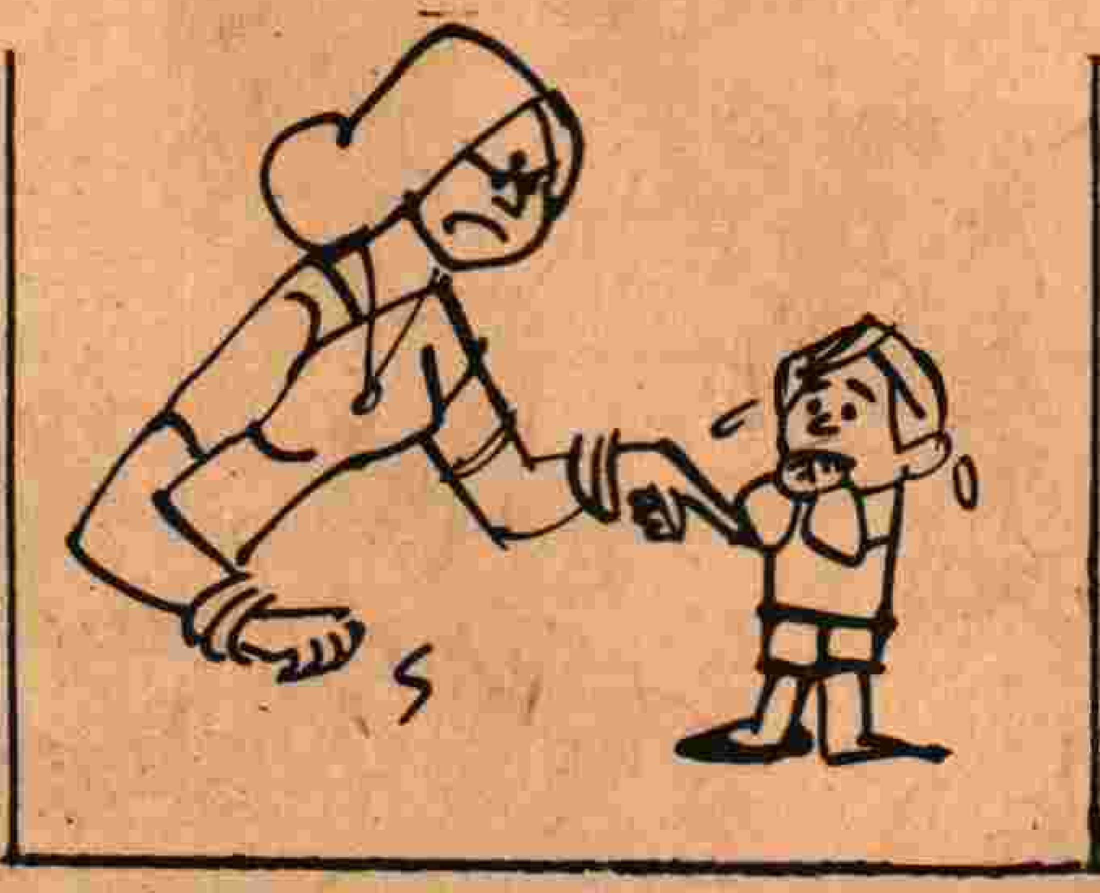

క్రీనీడల్ని మటుమాయంచేసి, అణువణువులోనూ సంతోష నాదస్వర లయ గతులతో పారవశ్యం నింపాలని నిశ్చయించుకొన్నాడు రామ్మూర్తి. ఒక నాడు ఆఫీసు వేళ దాటిన తర్వాత ఒంటరిగా కూర్చున్న పార్వతీశాన్ని సమీపించాడు రామ్మూర్తి.

''పార్వతీశం! ఒంటరి జీవితం శాపమని అనాడు చెప్పాను. ఆ శాపాన్ని వరంగా మార్చే శక్తి ఒక్క వనితకే ఉందనికూడా చెప్పాను. శూన్యంలో పూర్ణత్వం నింపే అతీతశక్తి, అనురాగ అభివ్యక్తి స్త్రీలో ఉన్నంతగా పురుషునిలో కనిపించదు. నీ అదృష్టమా అన్నట్లు ఒక శాంతి దేవత నీ జీవితంలో ప్రవేశించింది. నీ లోని నీలి మబ్బుల్ని తొలగిస్తూ, నీ నరనరాల్లోనూ ఉజ్జీవనం నింపింది. మసక సంధ్యలో మధనపడే నీ జీవితానికి ఒక ఉద్దీపన దీపస్తంభంలా తోడు నిలిచింది. పార్వతీశం! ఇరవై, ముప్పై సంవత్సరాల మధ్య స్త్రీ సహచర్యం ఎంత అవసరమో, నలభై—అరవై సంవత్సరాల మధ్యకూడా అంతే అవసరం పురుషునికి. ఆ భావంతోనే ఈ వివాహానికి నిన్ను పురి గొల్పాను. ఒక అనురాగ మూర్తి అర్ధాంగిగా లభించినందుకు భగవంతునికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ పొంగి పోక, ఇంకా నీలో ఈ అశాంతి చాయలు కనిపించటం నాకు విస్ఫూర్తంగానే కాదు— విషాదంగాకూడా ఉంది.'' పార్వతీశం చేతిని తన చేతుల్లోకి తీసుకుంటూ ఆప్యాయంగా అన్నాడు రామ్మూర్తి.

పార్వతీశం రామ్మూర్తిని చూసి ఏదో చెప్పబోయి మొహమాటంతో తల దించుకున్నాడు.

''పార్వతీశం! పైకి వచ్చిన ప్రతి ప్రముఖుని వెనక దృశ్యంగానో, అదృశ్యంగానో ఒక స్త్రీ తప్పకుండా ఉంటుంది. ఆమె చల్లని చూపు, మెత్తని స్పర్శ, గుండెలు నిండిన ఆదరణ, ఆప్యాయత అందుకునేది నీవు ఒక్క నీ సహధర్మచారిణి నుండే నన్న సత్యం ఇంకా నీవు గ్రహించ లేకపోయావంటే ఆశ్చర్యంగా ఉంది. నీవు గ్రహించి ఉంటే నీలో ఈ ఉస్సురుమనే తత్వం నా క్కనిపించి ఉండేది కాదు.''

''ఆమె పిల్లల మాటేమిటి?'' సిగ్గు సిగ్గుగా అన్నాడు పార్వతీశం.

రామ్మూర్తి వెన్నెల పర్చుకున్నంత హాయిగా నవ్వాడు.

''మరి నీ పిల్లల మాట?''

పార్వతీశం అయోమయంగా రామ్మూర్తి వైపు చూశాడు.

''ఇద్దరి సమస్యలు ఒకటే అయినప్పుడు ఒక దానికి పరిష్కారం, సామరస్యం ఆశించినప్పుడు, రెండో దానికి అందద్దుకోవటం భ్రమ. లేదా స్వార్థం, పార్వతీశం! ఈ చిన్న సమస్యను భయంకరం చేసుకుని బాధ పడకు. నేను నీ హితం కోరి, నీ గుండెను తేలిక పరచాలన్న ఆశతోనే ఈ మాట లంటున్నాను. ప్రశాంతంగా, నిర్మలంగా ఒకరి నొకరు అవగాహన చేసుకుంటూ, భవిష్యత్తును బంగారు బాటలవైపు నడిపించుకు పోవటానికే మీరు ఒకటిగా జత గూడిందన్న విషయం మరిచిపోకు. వోర్మితో, వోదార్పులతో ఒకరి కంటికి మంొకరు రెప్పలా, ప్రేమాస్పద అతిథుల్లా మీరు జీవించ గలిగినప్పుడే మీ దాంపత్యం సార్థక మవుతుంది. మీ ఆదర్శ దాంపత్యం భావితరాలకు కొత్త వరవడిని, మార్గాన్ని అందించాలి. చిరస్మరణీయం కావాలి. ఆమె ఆప్యాయతతో, అనురాగంతో చాచిన చేతికి నీ చేతినీ అందించాలి. మీ ఇరువురి చేతుల మధ్య ఏర్పడ్డ బంధపు నీడలో ఆమె ముగ్గురు పిల్లలూ పెరిగి పెద్దవా రవరా, పార్వతీశం? అనంతనుంతగా అల్లుకు పోయిన మీ అనుబంధ పందిరి కింది ఆ ముగ్గురూ నిలబడటం నీకు బాధగా, భారంగా ఉందా, పార్వతీశం?! ఇదే నిజమైతే నిన్ను మిత్రుడిగా భావించటం నాకు చిన్నతనంగానే కాదు—సిగ్గుగానూ ఉంది, ఏవగింపుగానూ ఉంది.'' చెబుతూన్న రామ్మూర్తి కంఠం జీరపోయింది.

తన మీద వ్యాపించిన చాయ లేవో దూరంగా తొలగికపోతున్నట్లనిపించింది పార్వతీశానికి. అతని మనసు లోని తు ఫాను సద్దు మణిగి ప్రశాంతమైన, మధురమైన అనుభూతేదో అలుముకు పోతున్నది. భయంకరమైన, హేయమైన తన సంకుచిత ఆలోచనా దృశ్యాలకు తెరవాలిపోతున్నట్లనిపిస్తున్నది.

''పార్వతీశం! మీరు మనస్ఫూర్తిగా ఒకరికోసం ఒకరు అనుకున్నప్పుడు ఆర్తికి, అసంతృప్తికి అర్థం లేదు. మథనతో కుళ్ళి కుళ్ళి పోతూ తెలియని సుడిగుండంలో పడి గిలగిల్లాడటం వ్యర్థమే కాదు. అనర్థంకూడా! అర్థం చేసుకో—ప్రణయానికి తోడు అనురాగం, ఆశకు తోడు త్యాగం దంపతుల్లో ఉన్నప్పుడే ఆ దాంపత్యానికి నవ చైతన్య పరవశత్వం వరంగా అబ్బుతుంది. ఇది దృష్టికీ, సృష్టికీ నిండుతనా న్నిస్తుంది. ఆలోచించు.'' చెబుతూనే లేచాడు రామ్మూర్తి. రామ్మూర్తికి కృతజ్ఞతలు మనసులోనే తెలుపుకుంటూ పార్వతీశం ఇంటి వైపు బయలుదేరాడు.

అనురాగానికి ఆకృతిలా, ఆప్యాయతకు అర్థంలా, వాత్సల్యానికి పరిస్పందనలా మెరిసిపోతూ ఆరుగురి పిల్లలతో ఆట లాడుతూ పరవశించి పోతున్న శ్రీమతిని చూశాడు పార్వతీశం. పార్వతీశం మనసులోని ముసుగు తొలగి పోయింది. మూలతత్త్వం అర్థమైపోయింది. జీవిత పరమార్థం మనుషులను వేరు చేసుకోవటం కాదు—కలుపుకోవటమే అన్న స్మరణతో తానూ ఆ పిల్లల్లో ఒకడుగా కలిసిపోయాడు.

గత దృశ్యాలు మళ్ళీ వర్తమానంలోకి ప్రవేశించినయి. ఆ నాటి పార్వతీశం ఒక శిల, ఈ నాడు స్వరాల సంగమ సంపుటి లాటి సజీవ శిల్పం. పార్వతీశం తన వూపిరిని కాలగమన శ్రుతికి లయబద్ధంగా మలుచుకున్నాడు. తన వేళ్ళతోనే రాగాత్మ జీవన వీణాస్వరాలను ముగ్ధ మోహనంగా సవరించుకున్నాడు. ఇప్పు డతని గుండెల్లో ఏ చిచ్చులూ లేవు, ఇప్పు డది ఆరుగురి పిల్లల ఆశల వెన్నెలలకు విడిదిక్షేత్రం. లోకంలోని ప్రతి అణువులోనూ, అతనికి దర్శన మిచ్చేది, శ్రీమతి, తమ ఆరుగురు పిల్లలూ— అంతే. ఇప్పు డతనికి వసంతం, లేటనీరు, వెన్నెల ధార అన్నీ అన్నీ భగవంతుడు తమకై అందించిన వరాలుగా అనిపిస్తున్నది. ✱